

Utdrag fra et manuskript av Nils Ersnes, *Beretning om den spanske borgerkrig året 1938/39*, kopi oppbevares i Arbark (ARK-2531)

Nils Ersnes kom fra Kristiansund og deltok som frivillig i den spanske borgerkrigen 1938-39. En minneplakett finnes i Folkets Hus i Kristiansund.

(Av opphavsrettslige grunner er teksten sperret for kopiering og utskrift)

Ebro-offensiven

Jeg skal skildre litt om den grufulle offenciven ved Ebro-elven. Det skjedde natten til den 24/7-1938 at vi med henved 150 000 mann gikk over vår egen piggtrådsperring og ned til elvebredden, der måtte foregå i all stillhet, da avstanden mellom Franco's tropper og våre tropper ikke var mere enn to til tre hundrede meter. Det var en sjelden skjønn natt, med stjerneklar himmel. Alt var stille. Stille, stille var det - unntatt noe mitralijøseknitter som i sekunders mellomrum, hvinet gjennom nattens mørke hen i mot oss fra den andre siden, av fascistenes infanteri og maskingeværposter. Vi parterte oss op bataljoner på flere utstedte avsnitt langs efter stranden, hvor en ubeskrivelig masse småbåter lå til disposisjon, for nemlig å bli benyttet til overgangen. Småbåtene var blitt transportert av militære lastevogner hit i fra omkring hele Catalonias omegn, som kun den civile befolkning med godhet og med stor energi hadde skaffet tilrette - og som dermed skulde gjøre det første gjeldende utslag under den forberedende offenciv.

Telefonforbindelsene var i orden over hele linjen, men i tiden straks foran denne offenciv, da vi alle sammen visste, at vi først måtte ro over den omkring tre hundre meters brede innsjø for å gjøre angrep, da var nettopp hver mann av oss overlatt til sine egne tanker. Under ventetiden, med overbevisning om at noen minutter etter angrepet, vilde tusner av oss være færdige med livet, var nesten ikke til at holde ut. Offisererne, som undertiden gikk frem å tilbake for å inspisere og i febrilskhet så på sine selvlysende armbåndsur, skulde gi ordre når befalet gjennom telefonforbindelsen kom om å entre båterne.

Vi fikk dermed en rasjon vin, som stimulans av nerverne foran det grusomme blodbad, som for det meste av os betydde akkurat det samme som avsked med livet. Når at den fastsatte tid var inne, gikk officererne ned til elvekanten og ga et signalemang med armen, [som] var tegnet til at entre småbåterne.

Da de første båter var kommet over på den anden side, hadde fascistene opdaget overraskelsen og fått den bekjendtgjort. Angrepet begyndte derfor med det samme og vi overrasket en masse fascister der de lå i sin beste søvn, nede i skyttergravene og som ingenting anet. Vi kom så i en nærkamp, som fascistene satte sig i motverge av og den utviklet sig til en blodig bajonettfæktning som varte i kamp omkring 2 1/2 time, før de feige italienerne og apeliggende tyskere gav efter. At Franco momentant har fått bekjendtgjort offenciven, var visslig nok, da det omtrent i samme tid var over 100, nærmere 200 hundre bombefly i luften over våre hoder, som drysset sine bomber med stor iherdighet og feiget bort næsten alt levende som var dem i nærheten. Under tiden måtte vi kaste os flat til jorden eller i veigrøften, da man muligens kunde ha en chance, når bomberne slog oss nærmest. For når en slik bombe ulte gjennom luften, vilde den i nedslaget da den eksploderte, spre sine glødende skjærver i en meters høide, men derimot en kolosal lengde i omkrets, men det beror efter bombernes størrelse og sprengtryk.

Artilleriilden steg mer og mer under det grufulle øieblikk, tilslutt til et tordenvær som bedøvet alt og alle, man kunne samtidig høre en fast takt av mitraliøser og kulesprutere. Kuler og granater hvinet oss rundt ørene og en masse soldater faldt på begge sider. Under et av de grusomme bombardemang blev jeg på landeveien opmerksom på en svenske, som lå 15 meter foran mig. Mens bombarderingen stod som værst på, slo en bombe ned like ved svensken. Splinten gikk over ham, men i samme øieblik blev han forvirret, reiste sig op og han vilde sannsynligvis søke sig et sikrere sted. Da fikk jeg i samme tid, under glimtet av en lyskaster, se at hans hode forsvant i veigrøften. Da jeg i all ubetenksomhet meddelte hans bror dette, fikk denne et anfald av sinnsforvirring.

Du kunde ikke si som så, i tilfelde at man fikk skrekk av fronten, "nei nu vil jeg ikke noe mere, jeg har ikke mer nerver til å holde ut, jeg vil vekk fra dette helvete". Nei man fikk pent gjøre det man blev beordret til, man fikk respekt av de overordnede, de ledende, der stod med ladd revolver og kontrollerte at hver eneste mann gjorde sin plikt, ingen måtte gjøre noe forsøk med hensikt på at desertere. Alle reiste vi dit ned for den samme ide og jeg er sikker på at under slike omstendigheter, var det ingen som gjorde forsøk på noe som helst tilbaketrekning, for man kunde umulig føre tankerne sine så langt.